

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9267/2023
26.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Немања Кузовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 216/22 од 02.11.2022. године, у седници већа одржаној дана 26.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 216/22 од 02.11.2022. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 216/22 од 02.11.2022. године и пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 29/20 од 23.02.2022. године у ставу другом и трећем изреке и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду Прр1 29/20 од 23.02.2022. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе тужиоца учињено поднеском од 18.01.2021. године. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев, па је обавезана тужена да тужиоцу због повреде права на суђења у разумном року, на име накнаде имовинске штете исплати износ од 42.841,54 динара са законском затезном каматом од 30.07.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка накнади износ од 67.800,00 динара.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 216/22 од 02.11.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Другог основног суда у Београду Прр1 29/20 од 23.02.2022. године у ставовима другом и трећем изреке. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, тражећи накнаду за трошкове њеног састава.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, сходно Закључку Врховног касационог суда од 27.09.2019. године и правном схватању Врховног касационог суда усвојеног на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда одржаној 02.04.2013. године. Из наведеног разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући побиијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 652/2019 од 09.05.2019. године, усвојен је приговор овде тужиоца и утврђено да му је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 181/10, наложено је стечајном судији у том предмету да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све неопходне мере и радње које су потребне да би се приступило окончању стечајног поступка, као и да у року од 30 дана извести председника Привредног суда у Београду које су конкретне мере предузете; одбијен је захтев предлагача за накнаду трошкова поступка. Из образложења наведеног решења утврђено је да је стечајни поступак над „Европа осигурањем“ АД Београд отворен решењем Привредног суда у Београду Ст 14/09 од 12.03.2009. године, а да је предлагачу, овде тужиоцу, признато потраживање ранијим решењем Трговинског суда у Београду Л бр. 14/06 од 19.09.2007. године. Из изјашњења стечајног управника од 10.12.2020. године, утврђено је да је повериоцу стечајног дужника „Европа осигурање“ АД Београд, тужиоцу на петом испитном рочишту одржаном 19.09.2007. године делимично утврђено потраживање у износу од 42.460,00 динара са законском затезном каматом почев од 01.02.2005. године па до исплате, што укупно износи 71.402,56 динара. По решењу Привредног суда у Београду о главној деоби поверилаца одређена је исплата повериоцима у висини од 40% од укупно утврђеног потраживања, тако да је тужиоцу дана 07.11.2018. године извршена исплата износа од 28.561,02 динара, док преостало неисплаћено потраживање износи 42.841,54 динара.

На тако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су о праву тужиоца на накнаду материјалне штете проузроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили применом члана 31. Закона о

заштити права на суђење у разумном року у вези са чланом 172. став 1. Закона о облигационим односима и чланом 58. Устава Републике Србије.

Основано се у ревизији указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1.), одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3.). Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без његове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. У предметима у којима се води стечајни поступак, законска затезна камата на потраживање утврђена правноснажним пресудама против дужника – друштвених предузећа, обрачунава се до дана отварања стечајног поступка у складу са законским решењем и Закона о стечају из 2009. године. У погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочно-последичну везу између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу (закључак усвоје на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, допуњен на седници од 27.09.2019. године).

Из наведеног произлази да основ одговорности тужене у конкретном случају произилази из утврђења да ли је стечајни дужник „Европа осигурање“ АД Београд у време настанка потраживања био у већинском државном односно друштвеном капиталу или не, коју чињеницу нижестепени судови нису утврдили на сигуран и поуздан начин, нити је на те околности извршен увид у АПР, на шта су основано усмерени ревизијски наводи. Остало је неутврђено и да ли се у конкретном случају ради о материјалној штети насталој због потпуног или делимичног неизвршења правноснажне судске одлуке, односно у стечају утврђеног потраживања запосленог из радног односа које је без његове кривице остало неизвршено, или је реч о тзв. „комерцијалном потраживању“ и нужности доказивања узрочно-последичне везе између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивања да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда и да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и

предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Основани су и ревизијски наводи да је остало неутврђено и шта чини утврђено потраживање тужиоца у износу од 42.460,00 динара – да ли тај износ представља само главницу или главницу и камату, а ако представља збир главнице и обрачунате камате до дана отварања стечајног поступка није утврђено да ли је камата обрачуната применом „конформне методе“ или применом „пропорционалне методе“ (прост интересни рачун). Уколико је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по Закону о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), члан 3. став 1. у делу који гласи: „применом конформне методе“ који је у том делу одлуком Уставног суда Уз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику РС“ број 73 од 27.07.2012. године) проглашен неуставним, суд по службеној дужности треба да изврши разграничење и нови обрачун камате тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, од тада до 17.05.2011. године пропорционални метод, а од тада па надаље одредбу члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Како правилна примена материјалног права зависи од утврђења наведених чињеница, првостепени суд ће у поновном поступку поступити по изнетим примедбама овог суда, употпуниће чињенично стање, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изнетих разлога, одлучено је као у ставу другом изреке решења, применом члана 416. став 2. ЗПП.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**